

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

Укладач **О. М. Мельник**, школа-інтернат № 2, м. Одеса

Мета: зняти психоемоційне напруження вчителів, відпрацювати нові стратегії розв'язання складних ситуацій, покращити групову взаємодію, розвивати творче мислення вчителів.

Тривалість: 1 година.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

1 Вітання «Чарівний м'ячик»

Учасникам запропоновано взяти в руки м'ячика, побажати щось приємне членам групи, висловити свої очікування від зустрічі й кинути м'ячик іншому учасникові (за бажання).

2 Притча про чоловіка

Жив собі один парубок. Дуже не подобався йому сучасний світ. І вирішив він зробити все можливе, аби змінити його. Закінчив школу із золотою медаллю, інститут міжнародних відносин. Став дипломатом і в міру своїх сил намагався змінити світ. Років через 15 він з гіркотою помітив, що світ не змінився. Тоді він вирішив звузити простір свого впливу, повернувся до рідного міста. Ось тут він зможе реалізувати свої мрії: збудує людям нові будинки, покращить їхнє матеріальне становище тощо. Працював не покладаючи рук. Але минуло 10 років, і він з прикрістю помітив, що життя в місті яким було, таким і залишилося, люди не змінилися. Тоді він вирішив впливати на членів своєї родини, змінити їх. Але й через 5 років він не побачив результатів своєї праці. Тоді він вирішив змінитися сам, він переосмислив свої погляди, особисте ставлення до людей і здивовано помітив, що змінилися люди, які його оточували, змінився навколишній світ.

Педагогіка — це невдячна професія, усі успіхи якої можна приписати природі, залишивши педагога відповідати за всі невдачі підопічних.

В. Кротов

3 Дискусія за темою «Чи потрібно змінювати себе, удосконалюватися?»

4 Розглядання педагогічних ситуацій

Ситуація 1. Учитель дає учневі завдання, а той не бажає його виконувати і при цьому заявляє: «Я не хочу цього робити!»

- ♦ Якою має бути реакція вчителя?
- 1. «Не хочеш — примусимо!»
- 2. «Для чого ж тоді ти прийшов навчатися?»
- 3. «Тим гірше для тебе, залишайся неуком. Твоя поведінка схожа на поведінку людини, яка на зло своєму обличчю хотіла б відрізати собі носа».
- 4. «Ти усвідомлюєш, чим це може для тебе скінчитися?»
- 5. «Чи не міг би ти пояснити причину небажання?»

6. «Сядьмо і поговорімо — можливо, ти й маєш рацію».
7. Ваш варіант.

Ситуація 2. Учень каже вчителю, демонструючи надмірну самовпевненість: «Немає нічого такого, чого я не зумів би зробити, якби захотів. Зокрема, мені нічого не варте засвоїти і предмет, який Ви викладаєте».

- ♦ Якою має бути на це репліка вчителя?
1. «Ти надто гарної думки про себе».
 2. «З твоїми-то здібностями? — Сумніваюся!»
 3. «Ти, напевно, почувашся доволі впевнено, якщо так говориш?»
 4. «Не сумніваюсь у цьому, оскільки знаю, що, якщо ти захочеш, у тебе все вийде».
 5. «Це, напевно, вимагатиме від тебе значних зусиль».
 6. «Надмірна самовпевненість шкодить справі».
 7. Ваш варіант.

Ситуація 3. Учень каже вчителю: «Я знову забув принести зошита (виконати домашнє завдання тощо)».

- ♦ Як слід на це відреагувати вчителю?
1. «Ну от, знову!»
 2. «Чи це не здається тобі виявом безвідповідальності?»
 3. «Думаю, настав час ставитися до справи серйозніше».
 4. «Я хотів (-ла) би знати причину?»
 5. «У тебе, напевно, не було для цього можливості?»
 6. «Як ти вважаєш, чому я щоразу нагадую про це?»
 7. Ваш варіант.

Ситуація 4. Учень говорить учителю: «Мені не подобається те, що ви кажете і що захищаєте на заняттях».

- ♦ Якою має бути відповідь учителя?
1. «Це — погано».
 2. «Ти, мабуть, у цьому не розбираєшся».
 3. «Я сподіваюся, що надалі, у процесі наших занять, твоя думка зміниться».
 4. «Чому?»

5. «А що ти сам любиш і готовий захищати?»
6. «На колір і смак товариш не всяк».
7. «Як ти вважаєш, чому я це кажу і захищаю?»
8. Ваш варіант.

Ситуація 5. Учень, явно демонструючи своє негативне ставлення до когось із однокласників, каже: «Я не хочу працювати (навчатися) разом із ним».

- ♦ Як на це має відреагувати вчитель?
1. «Ну то й що?»
 2. «Нікуди не дінешся, усе одно доведеться».
 3. «Це нерозумно з твого боку».
 4. «Але ж він теж не захоче після цього працювати (навчатися) з тобою».
 5. «Чому?»
 6. «Я вважаю, ти не маєш рації».
 7. Ваш варіант.

5 Керована візуалізація «Малюк і море»

Мета: допомогти учасникам знайти в собі простір комфорту і безпеки.

Сядьте зручніше. Кілька разів глибоко вдихніть... видихніть... вдихніть... видихніть... Якщо в якійсь ділянці свого тіла ви відчуваєте певне напруження — дозвольте повітрю легким вітерцем розслабити ваші м'язи. У той час як розслаблене тіло відпочиває від повсякденних клопотів, ваша уява стає більш активною і вільною. Приготуйтеся до подорожі легкими стежками фантазії. Приємний вітерець торкається вашого тіла, ваших почуттів, ваших думок. Він непомітно переносить вашу уяву на безлюдний морський берег з вузькою смугою жовтого піску. Сонячний промінь лагідно торкається вашої шкіри, крізь плюскіт хвиль можна почути поодинокі пташині крики. Повітря тепле і трохи солоне на смак. Невже цей пляж зовсім безлюдний? Здається, ні. Біля самого берега грається малюк 3–5 років. Він (або вона?) буде з вологого піску дивовижні замки. Адже ми всі в дитинстві любили щось будувати. Для цього потрібні пісок, вода і творча уява.

Наш малюк раз по раз бігає до самого прибою з маленьким відерцем — йому потрібна вода для будування. Раптом якась дивна пляшка привернула його увагу. Напевно, її принесли до берега морські хвилі. Пляшка ця трохи незвичної форми, її поверхня заліплена водоростями. Цікаво, що ж у цій пляшці? Це цікаво і вам, і малюкові.

Своїми ручками він усе-таки зміг витягнути корок, і... блакитне сяйво здіймається над отвором. Ми всі знаємо з дитячих казок, що настав час повідомити чарівнику з пляшки своє найзаповітніше бажання.

Але наш малюк дещо розгубився.

Йому складно не тільки сказати, але й зрозуміти для самого себе, чого він бажає найбільше.

Можливо, уже зараз, багато-багато років потому, ви можете пригадати і якимось сформулювати далекі бажання свого дитинства? Згадайте мрії власного дитинства. Про що ви мріяли тоді?

А тепер ви у власній уяві можете зіграти роль Блакитного чарівника або Чарівниці із загадкової пляшки. Тепер у ваших силах дати малюкові те, що йому потрібно найбільше. Лялька Барбі й конструктор «Лего», дитячі велосипеди і комп'ютерні ігри — це все дрібниці.

Найбільше дитина потребує безумовної любові дорослих, яка плекає почуття власної гідності і самоповаги, сприяє розвитку довірчих відносин зі світом.

Виявити безумовну любов — дуже просто і дуже складно одночасно. Просто — тому, що для людини, яка зростала в атмосфері такої любові, це — як дихати. Хіба хтось навчає нас цього процесу?

Складно — тому, що дуже багато людей у своєму дитинстві мали досвід так званої умовної любові. Дорослі приймали дитину за якихось певних умов: гарна поведінка, слухняність, високі шкільні оцінки тощо...

В інших випадках вони демонстрували холодність і відчуженість. І цим холодом, часто удаваним, калічили чутливу дитячу душу. А потім людині з такою понівеченою душею складно виявити безумовну любов до інших людей, зокрема й до своєї дитини. Так знову замикається нове коло...

Ви зараз можете розірвати це заворожене коло.

Пам'ятайте, що у ваших силах виконати найзаповітніше бажання малюка — прагнення почуватися бажаною і неповторною частинкою доброзичливого світу.

В уяві огорніть малюка захисним покривалом вашої любові, поваги і радості. Виявіть цю любов і радість якимись конкретними діями: візьміть малюка до себе на коліна, приголубте, пригорніть до серця, заспівайте улюблену пісню. Або разом побігайте берегом моря, весело стрибаючи через хвилі, або допоможіть йому будувати пісковий замок. Важливо не те, що ви робитимете, головне,

НАШИМ АВТОРАМ...

Шановний колего!

Плануючи зміст і структуру журналу, ми передусім беремо до уваги потреби вчителя в його професійній діяльності, спрямованій на підвищення компетентності та мобільності в сучасних умовах. Змістове наповнення наших видань на 80 % зумовлене творчою активністю саме вас, шкільних учителів, які не лише високопрофесійно працюють, а й мають бажання та потребу продукувати власний досвід колегам (у форматі методичних статей, розробок організації самопідготовки, сценаріїв виховних заходів тощо).

Ми щиро дякуємо всім нашим авторам за співпрацю. З метою поліпшення якості формально-змістових параметрів авторського матеріалу, що надходить до редакції журналу, а також для пришвидшення виходу цих матеріалів друком звертаємо вашу увагу на таке:

1. ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ: бажано надсилати в електронному вигляді з диском (рукописні варіанти, написані розбірливим почерком, також приймаємо).

2. ОБСЯГ МАТЕРІАЛІВ: розробки уроків, заходів, прогулянок, екскурсій, методичні рекомендації, статті бажано подавати обсягом 6–9 сторінок друкованого тексту.

3. ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ: матеріал, який ви презентуєте, має бути цікавим широкому колу читачів, бути методично грамотним, із дотриманням усіх структурних компонентів, а також змістовно та інформативно наповненим, зі списком літератури, використаної автором.

4. НАЯВНІСТЬ РОЗПИСКИ-ДОЗВОЛУ НА ПУБЛІКАЦІЮ. Матеріал обов'язково повинен бути авторським! Зразок розписки-дозволу є на сайті www.osnova.com.ua та періодично розміщується в журналі.

Гарних вам досягнень!

РОЗПІСКА-ДОЗВІЛ		АНКЕТА АВТОРА ВИДАВНИЧОЇ ГРУПИ «ОСНОВА»	
Я, _____		Прізвище _____	
вчитель _____ <small>(кваліфікаційна категорія)</small>		Ім'я _____ По батькові _____	
_____ <small>(посада, назва закладу)</small>		Місце роботи (повна назва закладу) _____	
Дозволяю друкувати мій матеріал _____ <small>(назва матеріалу)</small>		Посада _____	
У всеукраїнському науково-методичному журналі _____ <small>(назва журналу)</small>		Кваліфікаційна категорія, звання _____	
Видавничої групи «Основа».		Паспортні дані: серія _____ № _____ виданий _____	
☐ Так, я передплачую журнал(и) ВГ «Основа», додаю копію передплатної квитанції		Ідентифікаційний номер _____ <small>(ким виданий)</small>	_____ (дата)
☐ Передаю свій матеріал на безоплатній основі		Домашня адреса _____	
Гарантую, що цей матеріал є моєю власною авторською розробкою і не переданий до інших видавництва.		Поштовий індекс _____ телефон моб. (_____) _____	
Дата _____	Підпис _____	телефон служб. (_____) _____ e-mail: _____	

щоб малюк відчув вашу любов до нього. Відчув і повірив.

Можливо, малюк — це ви, або ваша власна дитина, або якийсь ваш учень. Але ким би він не був, наразі ви зігріли теплом власного серця того давно забутого малюка, яким ви самі були багато-багато років тому. Пам'ятаєте, як іноді вам бракувало чи то уваги, чи то ласки? Тому зараз ви маєте змогу зцілити давні душевні рани любов'ю свого серця. А те, що серце вчителя сповнене любові — це для всіх незаперечний факт.

Подякуйте всім образам, які вас відвідували, попрощайтесь із ними. І розплющуйте очі.

► **Обмін враженнями**

6 Рефлексія

Ми чудово сьогодні попрацювали. Дякую вам! Скажіть, яким чином, на вашу думку, усе, що ми робили, допомагає знайти відповідь на питання про роль учителя у формуванні позитивних якостей учня?

► **Заповнення анкет зворотного зв'язку**

1. Ступінь включеності в роботу
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
(обведіть потрібне).
2. Що заважало бути включеним у заняття _____
3. Найкорисніший епізод заняття _____
4. Що спричиняло напруження, роздратування _____
5. Яку тему ви пропонуєте обговорити на наступному занятті _____
6. Ваші побажання ведучому (за формою, за змістом заняття і т. ін.) _____